2007 жыл, 12-чи ИЮЛЬ, ОРТА КЮН. №№ 133-134 (17785)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН БЕРИ ЧЫГЪАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ 6 СОМДУ

Кенгеш

Жашау журтла ишлерге жер участкаланы жаланда аукционда сатып берирге

Биринчи вице-премьер Дмитрий Медведев коррупцияны жолун кесер ючюн, Россейни регионларыны оноучуларын жашау журтла ишлерге жер участкаланы жаланда аукционлада сатып берирге чакъыргъанды. «Бу коррупциялы тюйюмчекни кесип кетерирге керекди. Толусунлай эм ахыры бла да», - деп айтханды Дмитрий Медведев 11-чи июльда федерацияны бир-бир субъектлерини оноучулары бла бардыргъан селектор кенгешни кезиуюнде.

Ол кенгешге Юг федеральный округдан РФ-ни Президентини ЮФО-да полномочный келечиси Дмитрий Козак, Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти Арсен Каноков эм Волгоград областьны губернатору Николай Максюта къатышхандыла.

Кенгешни баш темасы алгъаракълада РФ-ни Къырал Думасыны Шахар къурулуш кодексге этген тюрлениулери болгъандыла. Энчи алып айтханда, ол тюрлениуле капитал къурулушланы объектлерини проект документацияларын къырал экспертизадан ётдюрюуню женгиллетедиле. Болсада ол халда ишлерге алыкъа битеу регионла хазыр тюйюлдюле. Аланы бир- бирлери алыкъа Роскъурулуш бла аллай экспертизаланы бардырыргъа келишмегендиле.

Жашау журтланы ишлеуге эркинликни бериуню юсюнден айтханда, РФ-ни Правительствосуну Председателини биринчи заместители Дмитрий Медведев, Юг федеральный округда ол проблемагъа артыкъда эс бурургъа чакъыргъанды. Аны бла бирге озгъан жылны биринчи жарымында Россейде жашау журтла, озгъан жыл бла тенглешдиргенде, бир бла жарым кереге кёп ишленнгендиле.

КъМР-ни Президентини эм Правительствосуну пресс-службасы.

М.К.Керефовагъа ыспас этиуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

БУЙРУГЪУ

2007 жылда 10-чу июльда №42-РП

Илмуну айнытыугъа уллу къыйын салгъаны эм педагог ишде жетишимле болдургъаны ючюн биология илмуланы доктору, профессор, бийик профессионал билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» къырал билим бериу учреждениеяны биология факультетини генетика кафедрасыны таматасы **КЕРЕФОВА Майя Камбулатовнагъа** ыспас этерге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А. КАНОКОВ.**

Экспедиция

Жангы методиканы сынарыкъдыла

«Элбрус-2007» деген экспедиция Минги тауну тийресинде илму тинтиуле бардырлыкъды. Ол ишни къурагъанланы баш муратлары бийик таулада адамланы сууукъгъа чыдаргъа юйретиудю. Аны юсюнден Санкт-Петербургну къырал университетини профессору Анатолий Иванов ара шахарда болгъан конференцияда айтханды.

Экспедицияны кезиуюнде жангы методика сыналлыкъды. Анга кёре, адамла, ич къарыуларын хайырланып, жыйырма градус сууукълукъда юс кийимсиз эки сагъатдан артыкъ заманны чыдаргъа боллукъдула. Ивановну эм аны биргесине ишлеген алим, физиолог Ренат Мивалеевни айтханларына кёре, ала, тибетли монахланы методикаларын хайырланып, сууукъ хауада тургъан кезиулеринде чархларыны жылылыкъларь бла юслеринде болгъан суу къумачланы къургъакъсытхандыла. Алимле ол болумну юсюнден журналистлеге документли фильм да кёргюзтгендиле.

Жангы методиканы хайырланнганында, адамны юсюнде суу къумач болмаса, ол кюйюп къалыр деген къоркъуу барды. Бу методика сынауладан ётсе, аны МЧС-ни келечилери эм аскерчиле хайырланыргъа боллукъларын да чертгенди Иванов. Аны болушлугъу бла ёпке аурууланы багъаргъа да онг чыгъарыкъды.

Минги тауну тийресине атланырыкъ экспедицияны санына алимле, врачла, журналистле эм башха ыразы болгъан адамла да къатышырыкъдыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КъМР-ни ПАРЛАМЕНТИНДЕ

Жаш тёлю палата къуралады

КъМР-ни Парламентини геуюрге кюн болгъан жыйылыуунда законла чыгъарыучула бек алгъа Сагид Дзугановну бла Холамханланы Елизаветаны депутат ишлерин башлагъанлары бла алгъышлагъандыла эм кесини депутат полномочияларын тохтатхан Виктор Крамаренкогъа иги ишлегени ючюн ыспас этгендиле.

Андан сора депутатла Президентни бла Правительствону Парламентде келечиси Залим Кашироковну республиканы Президенти КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйни къуллугъуна Зумакъулланы Борисни кёргюзтгенини юсюнден билдириуюне тынгылагъандыла эм аны жанлы болуп бирча къол кётюргендиле. Зумакъулланы Борис Парламентде сёлешип, адамны эркинликлерин не тюрлю кезиуледе эм болумлада да тюзлюк бла къоруула给ргъа ант этгенди.

Депутатла республикалы целевой программала къалай толтурулгъанларыны юслеринден Правительствону билдириуюне тынгылагъандыла. Финансла министри Азрет Бишеновну бла Бюджет, налогла, финансла жаны бла комитетни председатели Каншоби Ахоховну «Къабарты-Малкъар Республиканы 2006 жылгъа республикалы бюджетини юсюнден» КъМР-ни Законну къалай толтурулгъаныны юсюнден докладларына тынгылап, анга кёре тийишли законну къабыл этгендиле.

«КъМР-ни бир-бир законодательный актларына тюрлениуле эм къошакъла кийириуню юсюнден» эм «КъМР-де муниципальный къуллукъну муниципальный къуллукъчуларыны эм къырал граждан къуллукъну къырал къуллукъларыны, андан сора да муниципальный къуллукъчуланы квалификация разрядларыны эм къырал къуллукъчуланы класс чынларыны аралада башхалыкъланы юслеринден» законопроектлени къабыл кёрюу арт болжалгъа салыннганды.

«Къабарты-Малкъар Республикада гражданланы бир къауумуна къырал социальный болушлукъну юсюнден» КъМР-ни Законуна тюрлениуле кийирилгендиле. Борчлу халда медицина страхованияны Къабарты-Малкъар территориялы фондуну 2006 жылгъа бюджети къалай толгъаныны юсюнден отчёт къабыл этилгенди. Фондну файдалары 1531322,8 минг сом, къоранчлары уа 1532249,8 минг сом болгъандыла.

Каншоби Ахоховну айтханы бла «РФ-ни Бюджет кодексине тюрлениуле кийирилгенлери бла байламлы КъМР-ни законодательный актларына тюрлениуле кийириуню эм бир-бир законодательный актла (болумлары) кючлерин тас этгеннге санауну юсюнден», «Оюн бизнесге налогну ставкаларыны юслеринден» КъМР-ни Законуну 2-чи статьясына тюрлениуле кийириуню юсюнден» законла ахыр редакцияларында къабыл кёрюлгендиле; «КъМР-ни Контроль-эсеплеучю палатасыны юсюнден» КъМР-ни Законуну 38-1 статьясына тюрлениуле кийириуню юсюнден» законопроект арт болжалгъа салыннганды.

Игорь Ивановну билдириуюне тынгылагъанларындан сора депутатла «КъМР-де наркоманияны бла токсикоманияны профилактикаларыны юслеринден» КъМР-ни Законуна КъМР-ни прокуроруну республикалы законну бир-бир болумларын федеральный законодательствогъа келиширча этерге керекди деп излегенин толтургъандыла. Жюрютюлюп келген Законну 7-чи статьясына да тийишли тюрлениуле кийирилгендиле. Прокурорну Административ право бузукълукъланы юслеринден кодексге даулары да тюзетилгендиле.

Культура, спорт, туризм эм асламлы информацияны органлары жаны бла комитетни председатели Заур Апшевни айтханы бла КъМР-ни Парламентинде Жаш тёлю палатаны къауууму къабыл этилгенди. З.Апшев билдиргеннге кёре, Бахсан, Прохладный шахар округладан, Зольск, Урван эм Элбрус муниципальный районладан да Жаш тёлю палатагъа кандидатла къошакъ халда сайланырыкъдыла.

Уру нуу эм социальный политика жаны бла комитетни председателини заместители Фатима Гешеваны айтханына тынгылап, депутатла «Материнская слава» майдалны юлгюсюн эм аны удостоверениясыны жазыуларын тохташдыргъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Конкурс

Жылны устазы япон поэзияны бек сюеди

Конкурс баргъан юч кюнню ичинде, 116,3 балл алып, Терек шахарны экинчи но мерли школуну орус тилден бла литературадан устазы Лариса Шидукова «КъМР-ни устазы-2007» деген сыйлы атха тийишли болгъанды. Энди ол Череповец шахаргъа «Хрустальный пеликан» ючюн эришиуге атланырыкъды. «Россейни устазы 2006» деген сыйлы атха тийишли болгъан да ол шахарда жашайды.

Республиканы беш бек иги устазлары деген сыйлы атха уа Бабугент элни орта школуну географиядан устазы Глашланы Фаризат, Нальчикни 6-чы номерли орта школуну физикадан устазы Инна Лихиц кая, Чегем шахарны 1-чи номерли орта школуну орус тилден бла литературадан устазы Гелястанланы Анна, Майскийни 1-чи номерли гимназиясыны физикадан устазы Александр Журавлев да тийишли болгъандыла.

«КъМР-ни устазы-2007» Лариса Шидукова филология илмуланы кандидатыды, япон поэзияны бек сюеди. Школда уа 20 жыл ишлей ди.

ЗАЛИМЛАНЫ Залина.

КОЛЛЕГИЯ

Эм башха шарт къыйматны салыргъа

Алгъаракълада РФ-ни Генеральный прокуратурасы Къабарты-Малкъарны прокуратурасыны ишин тинтгенди эм кёп бузукълукъла бла кемчиликле ачыкълагъанды. Ма аланы кетерир эм тюзетир ючюн, къаллай мадарла этилгенлерин, аланы къыйматлары болгъанларын бла къалгъанларын сурагъанды бек алгъа КъМР-ни прокуратурасыны уллу коллегиясында аны ишине къатышхан Иван Сыдорук - Россей Федерациясыны Генеральный прокуроруну заместители, юстицияны 1-чи класслы къырал советниги.

Къабарты-Малкъарны прокурору, юстицияны тамата советниги Олег Жариков битеу ишле да планнга кёре бардырылгъанларын, аланы къыйматлары да болгъанларын чертип айтханды. Алай аны прокуратураны 2007 жылны биринчи жарымында законлукъну кючлендириу жаны бла ишини юсюнден отчётунда уа ол эсленмегенди. Прокурор, аны биринчи заместители Жеккеланы Алик, МВД-ны, наркоконтрольну, таможняны ишлерине надзор этиу жаны бла бёлюмню таматасы Аск ер Масаев, сюдледе, уголовный ишлеге къарагъанда, прокурорланы къатышыуларын жалчытхан бёлюмню таматасы Чеченланы Борис да кёргюзтген шартлагъа кёре, республикада аманлыкъ ишлени, бузукълукъланы да саны азайм айды .

Аны къой, аманлыкъчылыкъ 24,2 процентге кёбейгенди. Аманлыкъ ишлени ачыкълау а 62,5 процентден 57,2 процентге дери азайгъанды. Алай бла, мурдарлыкъ этиу 24 процентден 39 процентге дери кётюрюлген заманда жарым жылны ичинде аллай 6 аманлыкъчылыкъ, ол санда Зокаланы Артурну, Къонакъланы Мустафаны ёлтюргенле да, ачыкъланмай къалгъандыла. Алагъа тонау, урлау бла байламлы эки мингден артыкъ ачыкъланмагъан ишни къошсагъ а, хал артыкъ доюн болмагъанын кёребиз.

Къырал властьны эм жер-жерли самоуправленияны органларында улутха алыугъа, аллай башха бузукълукълагъа да къажау кюрешни хайыры азайгъанды. ФСБ-ны бла МВД-ны бу ишде юлюшлери артыкъ уллу болмагъанлары да чертилгенди коллегияда. ФСБ отчёт этилген кезиуге жаланда бир аманлыкъны ачыкълагъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

БАНК ИШ

Ипотека арала ачыллыкъдыла

Россейни Сбербанкыны «Шимал Кавказ» банкы Къабарты-Малкъарда бла Север Осетия-Аланияда ипотека арала эм Невинномысск шахарда «Кредитле берген тюкен» ачаргъа муратлыды. Аны юсюнден «Шимал Кавказ» банкны председатели Виктор Гаврилов билдиргенди. Ол айтханнга кёре, бюгюнлюкде регионну уллу шахарларында бу банкны кредитле берген алты энчи бёлюмю бардыла. Ставропольда ипотека арасы ишлейди.

Адамла хайырланнган кредитлени ючден бирин ипотека тутады. Быйыл, январь айдан майгъа дери, банк жашау журтла алыргъа сюйген тёрт минг адамгъа эки миллиард сомдан аслам ахча бёлгенди. «Россейни гражданларына – учуз эм тынгылы жашау журтла» деген миллет проектни «Жаш юйюр» деген подпрограммасын жашауда бардырыуда «Шимал Кавказ» банк Ставрополь крайны, Къабарты-Малкъарны, Къарачай-Черкесни башчылары бла байламлыкъда ишлейди. Банкны болушлугъу бла бу региондан бир минг жаш юйюр жашау журтла къоллу болгъандыла.

Бизни корр.

Визит

Германияны келечиси - Кавказда

Германияны адамны праволарын къоруулау эм гуманитар болушлукъ бериу жаны бла келечиси Гюнтер Нооке 10-чу - 13-чю июльда Къабарты-Малкъар, Чечен, Ингуш эм Север Осетия-Алания республикалада хал бла шагъырейлениркди. Аны жолоучулугъуну баш мураты - регионда халкъла аралы гуманитар организацияланы ишлерин тинтиудю. Нооке аланы ишчилери бла тюбеширикди.

Андан сора ол, башында айтылгъан республикалада жашагъанланы праволары къалай сакъланнганларын билир муратда, бир къауум къуллукъчула бла да тюбеширикди. Гюнтерни айтханына кёре, Германияны тыш къыралла бла байламлыкъла жаны бла министерствосу 2002 жылдан бери Шимал Кавказны республикаларына жети миллион сегиз минг евро, ол санда бу жылны башындан бери 712 минг евро болушлукъ этгенди. Ахчаны асламысы Чеченде урушну кезиуюнде къыйынлыкълагъа тюшгенлеге болушлукъгъа къоратылгъанын да белгилегенди ол.

Бизни корр.

Саугъалау

ЧЕЧЕНЛАНЫ Ануаргъа – майдал

Татарстанны ара шахары Къазанда къыйын болумла эм аланы хаталарын кетериу эм от тюшюуден сакъланыуну жалчытыу жаны бла комиссияланы председательлерини биринчи Битеуроссей жыйылыулары бардырылгъанды. Анда «За содружество во имя спасения» майдал бла Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини заместители Чеченланы Ануар саугъаланнганды. Ол Къабарты-Малкъарда аллай комиссиягъа башчылыкъ этеди. Анга саугъаны Россейни МЧС-ини министрини заместители, ич служба ны генерал-лейтенанты Александр Чуприян бергенди.

СУРАТДА: Александр Чуприян Чеченланы Ануарны ёшюнюне майдалны тюйрейди.

Сый

Аты энциклопедиягъа жазылгъанды

«Лучшие люди России» деген Битеуроссей энциклопедия жыл сайын чыгъарылады. Быйыл басмаланнган китап баш магъаналы миллет проектлени жашауда бардырыуну биринчи итогларына жораланнганды.

«Родины славные сыны» деген рубрикада КъМР-ни сыйлы врачы, Къабарты-Малкъар Республиканы Саулукъ сакълау министерствосуну штатда болмагъан баш психиатору, психоневрология диспансерни баш врачы Сабанчыланы Юсюпню юсюнден материал чыкъгъанды. Сабанчы улу бу больницада ишлегенли 30 жыл болады.

АХШЫ ХАПАР

Юйлеге суу келгенди

Акъ - Суу элде ючюнчю посёлканы баш жанында жыйырма сегиз юйде эки жюзге жууукъ адам жашайдыла. Онбеш жылны ичинде алада суу болмай тургъанды.

Бирсиле юйлеринде жылы суу бла хайырланып тургъанларында, аланы арбазларында угъай, орамларында окъуна кранлары болмай, сууну шаудандан ташыргъа тюшгенди. Жарсыулары бла ненча жерге баргъан эселе да, эллиле бир адамдан да болушлукъ тапмагъандыла.

Бу проблеманы кетеририн тилеп, акъ суучула Нальчик шахарны администрациясыны башчысыны къуллугъун толтуруп тургъан Леонид Хамгоковха баргъандыла. Ол, эндиге дери болмагъан амалны табып, эллилеге болушханды.

Бу кюнледе жангы суу ызны байрам халда ачхандыла. Ол алагъа, керти окъуна, уллу къууанчды. Анга къатышыргъа Акъ - Суу элни администрациясыны таматасы Чабдарланы Ахмат, суу жыйылгъан жерни начальниги Гузойланы Аслан, «Горводоканал» предприятияны директоруну заместители Асланби Кодзоков келген эдиле.

Эллилени бу иш бла алгъышлай, элни суу бла жалчытыу «Россейни Югу» Федеральный проектге киргенин эм аны чеклеринде мында жангы скважина къазарыкъларын да айтханды Кодзоков.

Посёлкада жашагъанла анга бютюнда къууаннгандыла. Ала онбеш жылны ичинде бир къуллукъчу эс бурмай тургъан жарсыуларын тамамлагъанлагъа, жюрек ыразылыкъларын билдире,кёп ыспас этгендиле.

ЖАБОЛАНЫ Акитад.

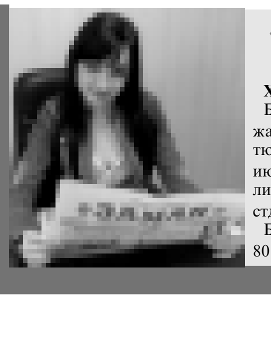

«Заманны» алыргъа энтта да онг барды

Хурметли жамауат!

Бир тюрлю сылтау бла сиз «Заманнга» жазылалмай къалгъан эсегиз, болумну тюзетирге онг барды. Жазылыуну 20-чы июльгъа дери жарашдырсагъыз, ана тилибизде чыкъгъан газетибизни 1-чи августдан алып башларыкъсыз.

Беш айгъа жазылыуну багъасы 264 сом 80 капекди.

Бизни индексибиз-51532

Бюгюн «Заман» газет энчи къошагъы бла чыгъады
3-4 бет

Келир ыйыкъгъа TV-ны, радиону ПРОГРАММАЛАРЫ
7-8 бет

Президентге письмо

Ферманы кёчюрюрге - амал табылмаз

- Биз, Дугулубгей элде жангы юйледе жашагъанла, бизни орамларыбызны тапландырыу жаны бла ишлени тамамлауда болушлукъ этеригигизни эм билим берген«СОШ №10» муниципальный учреждениеяда окъугъан сабийлерибизге школгъа жюрюрге автобус берирригизни тилейбиз. Бизни тийреден школгъа дери жол узакъды. Жолланы осаллыкъларыны хатасындан маршрут таксиле жюрюмейдиле. Жер-жерли администрациягъа жарсыуларыбызны кёп кере айтханбыз, алай болушлукъ кёрмегенбиз.

Дагъыда бир тилегибиз. «Къызбурун» эл мюлк предприятияны малчы комплекси бизни тийреден тышына кёчюрюлсе эди. Аны шахар суу сетьге ёнкючю бек кёпдю, аны хатасындан бизни юйлерибизге суу келмей турады. Андан тышында да, ферма халкъ жашагъан жерден бек аздан 500 метр узакълыкъда болургъа керекди.

О.Х. ТЛУГАЧЕВА. Бахсан шахар.

Бахсан шахар округну администрациясыны башчысы **Ю.С. Афасижев** жууап береди:

- Сабийлени школгъа элтирик эм андан артха келтирлик энчи автобус керек тюйюлдю: 7-чи, 8-чи, 9-чу, 10-чу номерли школла бир бирлеринден бир тенгли узакълыкъда (1 километр тенглиде) орналыпдыла, битеу микрорайонла пассажир транспорт бла бирча жалчытылыныпдыла.

Бахсан шахарны жолларын тапландырыу ишле шахарны бюджетине ахча тюшгенине кёре бардырыладыла.

Сагъынылгъан малчы комплексни алайдан башха жерге кетериуню юсюнден айтханда уа, алай этерча амал хазна табылсын: бек уллу ырысхы къоранч этерге тюшерикди, мюлкню аллай ырысхысы эм жер участогу жокъдула.

Письмону автору айтхан микрорайонда суу тохтаусуз чыгъады. Ол тохтагъан кезиуле жаланда сууну уллу теренликден чыгъарыучу насос бузулгъан заманлада боладыла. Бузулгъан насосну жангысы бла алышындырыр ючюн, 5 сагъат керек болуучуду.

Жаш тёлю палата къуралады

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Жыйылыуда КъМР-ни Парламентини РФ-ни Президентине бла РФ-ни Правительствосуну Председателине РФ-ни Президентини «Ишлерге жарамагъанлагъа къарагъан адамлагъа компенсация тёлеулени юслеринден» 2006 жылда 26-чы декабрьде чыгъарылгъан Указына эмда РФ-ни Правительствосуну «Ишлерге жараулу болуп, алай ишлемей, ишлерге жарамагъанлагъа къарап тургъанлагъа ай сайын компенсация тёлеуню юсюнден» 2007 жылда 4-чю июньда чыгъарылгъан Бегимине тюрлениуле кийириуню юсюнден обращенияcы къабыл этилгенди. Бу башында айтылгъан документлеге кёре, компенсация 500 сом ёлчемде жаланда ишлерге жараулу болуп тургъанлай, алай ишлемегенлеге эмда иш бла жалчытыуну службасыны органларында эсепде турмагъанлагъа тёленеди. Инвалидледен кёпледе аллай адамлары жокъду, ол себепден аллай пособияны алыр ючюн, къагъытла жарашдырыргъа эм къырал болушлукъ алыргъа да онглары болмай къалады. КъМР-ни Парламенти ма ол болум тюрлендирилирин тилейди.

Депутатла, Парламентни Председатели Бечелланы Илиясны предложениясын къабыл кёрюп, Билим бериу, илму эм саулукъ сакълау жаны бла комитетни председатели Игорь Ивановну бла КъМКъУ-ну ректору, Парламентни депутаты Барасби Карамурзовну россейли парламентаризмни къуралыууна, къырал законодательствону айныууна уллу къыйын салгъанлары ючюн РФ-ни Федеральный Жыйылыууну Къырал Думасыны Сыйлы грамотасы бла саугъалаугъа кёргюзтюрге оноу этгендиле.

Бечелланы Илияс депутатланы КъМР-ни Парламентини «Жилище»федеральный программаны «Гражданланы федеральный законодательствода кёргюзтюлген къауумун жашау журтла бла жалчытыргъа деп къырал берген борчланы толтуруу» деген подпрограммасын КъМР-ни жеринде толтурур ючюн, къошакъ ахча бёлюуню юсюнден тилегине РФ-ни Правительствосуну жууабы бла шагъырей этгенди. Анда РФ-ни Правительствосуну оноуу бла 2007 жылда федеральный программагъа кёре, 21 сертификат берирге белгиленеди деп айтылады.

Ахырында Залим Кашироков РФ-ни Къырал Думасыны вице-спикери Олег Морозовну КъМР-ни Парламентини башчыларына бла депутатларына «Миллетле аралы халла асламлы информация органлада» деген темагъа «тёгерек столну» тап къурап бардыргъанлары ючюн уллу ыспас этгенин билдиргенди.

Парламентни жыйылыууна КъМР-ни Конституция Сюдюню Председатели Геляхланы Абдуллах, Правительствону Председателини биринчи заместители Мурат Тхазаплижев, Контроль-эсеплеучю палатаны председатели Рахайланы Борис, прокуратураны Парламентде келечиси Ксения Малаева, Правительствону членлери, тюрлю-тюрлю организацияланы бла ведомстволаны башчылары къатышхандыла.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Программаны толтура

Энчи мюкле кёбейедиле

Бахсан шахарда «Энчи иели мюлкню айнытыу» деген программа жарашдырылып, жашауда бардырыладыла. Аны юсю бла арт кезиуде жюз отуздан артыкъ адам 31,5 миллион сом кредитле алгъандыла. Аны хайырындан шахарчыланы 467 тууар сатып алыргъа къолларындан келгенди. «Россельхозбанк» ачыкъ акционер обществону шахарда офиси эки фермер мюлкге ишлерин айнытыргъа бир миллион сом ахча бергенди. Фермер мюлкледен келген дагъыда юч заявкагъа къарала турады.

«Миротворец» коллектив-фермер мюлкге 60 миллион сом кредит ахча алыргъа жол ачылгъанды. Бу кюнлеге ол алты жюз эчки алгъанды, тууарла сатып алыргъа да планы барды.

Андан сора да, шахарны административ жеринде бир хайырланыучу кооператив эм «Элбрус» СКПК ишлейдиле, ала предпринимательлеге бла энчи мюлк жюрютгенлеге ёнкюч ахча (заемле) бередиле. Бюгюнлеге аладан онтогъузусуна 805 минг сом кредит берилгенди.

Битеу бу шартла энчи мюлклерин айнытыргъа сюйген бахсанчылагъа эм коллектив-фермер мюлклеге уллу онгла къурала баргъанларына шагъатлыкъ этедиле.

С.КИМОВ.

Жангы Малкъарны связь бёлюмюнде дунияда болгъан жангы техниканы хайырланадыла. Кибер-почта бла алгъын бир ненча кюннге тамамланнган жумуш бусагъатда аз заманны ичинде тындырыладыла.

Алай элде ол зат бла адамла хар кюнден да хайырланып турмайдыла. Болсада сабийчикле мында компьютер оюнлагъа къарай, уллу зауукълукъ табадыла.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

Эм башха шарт къыйматны салыргъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Терроризм эм экстремизм бла байламлы уллу къаугъала бизде болмагъанлыкъгъа, алагъа къажау кюрешни да бу эки кюч орган тийишлисича бардырмагъаны айтылгъанды. Толтуруучу властьны эм жер-жерли самоуправленияны, аны кибик контроль этиучю органланы ишлери да терроризмге бла экстремизмге къажау кюрешни юсюнден законодательствону излемлерине келишмеген кезиуле кёп тюбейдиле.

КъМР-ни прокурору жаш адамланы араларында аманлыкъчыланы санына къошулгъанла кёпден-кёп бола баргъанын жарсып айтханды. Элбрус, Зольск районланы бла Нальчик шахарны прокуратураларындан къалгъанла акъылбалыкъ болмагъанланы бла жаш тёлюню юслеринден законла къалай толтурулгъанларына надзорну тийишлисича бардырмайдыла. Жер-жерли самоуправленияны органларында осуйлукъ этгенлеге пособияланы заманында тёлемеген, билим бериуню учрежденияларына ахчаны толусунлай ётдюрмеген кезиуле, алгъынча, кёпдюле.

Арт заманлада кёп республикалы норматив-право актла федеральный законодательствогъа келиширча этилгендиле, алай актлагъа заманында къарап, алагъа тюрлениуле кийириу тийишлисича барыуну жалчытыуну борчун прокуратура хар заманда да тынгылы тамамлап къоймагъанды.

Сюдню оноуун толтургъан инспекциялада тутулгъанланы эркинликлерине бузукълукъ этилген кезиуле кёплей къалгъандыла.

Болсада прокуратураны ишинде иги жанына да болгъандыла тюрлениуле. Аны къатышыууну хайырындан тёленмей къалгъан иш хакъ былтырны бу кезиую бла тенглешдиргенде, 4 кереге азайгъанды. Баш магъаналы миллет проектлени жашауда бардырыу жаны бла закон къалай толтурулгъанына надзор этиу кючленнгенди, прокурорла мында кёп бузукълукъланы ачыкълагъандыла, алагъа кёре 18 уголовный иш ачылгъанды.

Прокурор ара газетлени бир къауумуна да дау этгенди, ала республиканы юсюнден тюз болгъанлары бла къалгъанлары иги тинтилмеген шартланы басмалап къойгъанларын айтханды. Андан сора да, жыйылгъанланы эслерин кадрланы профессионал билимлерине бла сынауларына бургъанды. Республиканы прокуратурасында ишлеген 196 адамдан 28-си тюрлю-тюрлю бузукълукълары ючюн, жууапха тартылгъанларын билдирип, кадрланы алышындырмай боллукъ болмакъ, эштада, дегенди.

Зольск эм Урван районну прокурорлары Артур Маховну бла Залим Тлостановну сёлешиулеринде да башында айтылгъан проблемала кётюрюлгендиле. Аланы айтыуларына кёре, районлада артыкъда бек жайылгъан аманлыкъ ишле аскерге чакъырылгъанланы албугъартыулары бла, машиналаны номерлерин тюрлендириу, мал урлау бла байламлыдыла. Ала жыйылгъанланы эслерин аманлыкъ ишлени кёбюсюнде ишлери болмагъанла этгенлерине бургъандыла.

Прокуратураны борчлары уа Иван Сыдорукну сёлешиуюнде шарт салыннгандыла. Аладан бек башы уа профилактиканы не къадар кючлендириудю. «Аманлыкъны болдурмазгъа тынчыракъды, ол кеси да учуз келеди, аны артда тинтиуге, ачыкълаугъа этилген къоранчладан эсе»,-дегенди РФ-ни Прокуратурасыны келечиси. Ол профилактика жаны бла энчи программа болургъа керекди деп Олег Жариковдан аны юсюнден Президент бла кенгеширин тилегенди.

Аманлыкъ ишлени ачыкълау 57 процентге дери азайгъанында, ол терслик прокурорлада да болгъанын чертип, ала ол жанына энчи эс буруруларын излегенди. Уголовный эм башха ишлени да заманында ачыуну, аланы жашырмай, кереклисича регистрация этиуню да кючлендирмей жарарыкъ тюйюлдю.

Экстремизмни бла терроризмни юслеринден айтханда, Иван Иванович мында хар затны да алгъадан билирча алай ишлерге керек болгъанын чертгенди. Ол битеу норматив актланы да федеральный законлагъа келиширча, иш хакъны тёлеуде борч къалмазча этерге деп аллай борчла салгъанды. Алда бизни Къырал Думагъа айырыула сакълайдыла деп анга тынгылы хазырланыргъа чакъыргъанды. «Биз жаланда закон жанлы болургъа, ол сакъланырча ишлерге керекбиз»,-дегенди.

Кадрлагъа жетгенде да, Иван Сыдорук прокуратурада жаланда бийик билимли, тюз ниетли, таза къоллу адамла ишлерге тийишлидиле, аллайла болмагъанладан биз къутула барлыкъбыз деп чертгенди

РФ-ни Генеральный прокуроруну заместители салгъан борчланы, жыйылыуда этилген предложенияланы кийириу бла коллегияны оноууну проекти саулай къабыл этилгенди.

Жыйылыугъа РФ-ни Президентини Юг федеральный округда полномочный келечисини Аппаратыны баш федеральный инспектору Александр Меркулов бла КъМР-ни Жамауат къоркъуусузлугъуну советини таматасы Олег Шандиров къатышхандыла.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

МИЛЛЕТ ПРОЕКТ

Ахшы тюрлениуле

Энчи иели мюлклени айнытыугъа Элбрус районда аслам эс буруп тебирегендиле. Эллилени къолларында болгъан малланы санына къошула барады, жерчиликден да хайыр тюшерча мадарла этиледиле.

Ол жаны бла болум игиге айланнганына «Агропромышленность комплексни айнытыу» деген миллет проект жашауда бардырылгъаны, энчи иели мюлклени айнытыугъа кредитле берилип, бир къауум женгилликле да этилип башлагъанлары себеп болады. Былтыр ноябрь айда Тырнауузда «Россельхозбанк» ачыкъ акционер обществону Къабарты-Малкъарда бёлюмюню офиси ачылгъанды. Андан бери алай кёп заман озмагъан эсе да, ол учреждение районда банк жумушланы тамамлауда тынгылы жер алып тохтагъанды, 26 миллион 819 минг сом кредит берирча болалгъанды. Шёндюге дери эллилеге 139 кредит берилгенди. Ёнкючге ахча тилегенледен 34 адамгъа бёлюннген субсидияланы ёлчеми 163 минг сомгъа жетгенди.

Алай бла, энчи иеликде малланы санын ёсдюре, жерчиликден алыннган продукцияны ёлчемин кёбейте барырча онгла ачылгъандыла. Эллилени ырысхы къолайлары кючленир ючюн, дагъыда бир жарсыуну кетерирге тюшерикди- аланы кеслеринден артыкъ къалгъан продукциялары сатылып, багъасы да чыгъып турурун жалчытыуну амалын табаргъа керек боллукъду. Аны къайгъысы да кёрюле турады.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Рейдле

Браконьерле бла къажау кюреш тириле барады

КъМР-ни Президенти Арсен Каноковну буйругъу бла Къабарты-Малкъар Республиканы Экономика эм жамауат къоркъуусузлукъ жаны бла совети табийгъатны къоруулау законодательство къалай толтурула баргъанын тинтирик тёрт ведомствола аралы ишчи къауумну ишлерин къурагъанды эм алагъа башчылыкъ этеди. Ол къауумланы баш борчлары республикада суу ресурсланы эм алада жашау этген жаныуарланы къоруулауду эм череклени кирлениулерини проблемаларын тинтиудю .

Россельхознадзорну Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясында чабакъланы законсуз тутуугъа (браконьерствогъа) къажау кюреширик биринчи къауум, Управлениеяны специалистлеринден а экинчи къауум къуралгъанды. Ол жарашдырыучу комплескни предприятиялары –спирт эм крахмал чыгъарыучу заводла- тёгерекдеги къудуретге не заран келтиргенлерин тинтирикдиле. Ючюнчю эм тёртюнчю къауумла уа тёгерекдеги къудуретни къоруулау эм табийгъат байлыкъланы хайырланыу не халда болгъанын эм суу объектлени къоруулау зоналаны, канализацияланы эм къалгъан-къулгъанланы тазалаучу къурулушланы халларын тинтирикдиле.

Жарашдырылгъан планнга кёре, бу къауумла этген ишле халкъгъа билдирилинип турургъа керекдиле. Бир жаны бла алып къарагъанда, аланы власть органланы бла контрольлукъ этген структураланы халкъны аллында этген отчётларына санаргъа боллукъду, башха жаны бла алып къарагъанда уа, череклени кирлене эм чабакъ ресурсланы аздан-аз бола баргъанларына республикада жашагъанланы эслерин буруууду. Башхача айтсакъ, экология болумгъа халкъ сансыз къарап турмай, аны игилендирирге тири къатышыргъа, ол жаны бла салыннган борчланы толтурууда къырал власть органлагъа болушургъа керекди демекликди.

Бюгюн биз рейд тинтиулени бардыргъан къауумланы ишлерини, энчи алып айтханда, бузукъчулукъгъа къажау кюрешни къалай бардыргъанларыны юслеринден айтыргъа дегенбиз. Специалистлени оюмларына кёре, бузукъчулукъ ишле суудa биоресурслагъа уллу заран келтиредиле эм алай бла республиканы экономикасына да заран тюшюредиле.

Ахыр жылланы ичинде, республиканы череклеринде бла кёллеринде чабакъла аздан - аз бола барадыла деген оюмгъа да къарамай, чабакъ тутуу кенгден-кенг жайыла барады. Чабакъланы ыргъакъла бла тутхандан сора да, электрокюч бла эслерин аурдуруп тутуу да хайырланылады. Специалистле этген тергеулеге кёре, бир сезонда (апрель-октябрь) браконьерле 60-70 минг сом багъасы чабакъ тутадыла. Терек черекни Джулат кёпюрюнден башлап, Хамидие элге деричи кесегинде окъуна 10-15 браконьер къауум чабакъ тутууну къурагъандыла. Ол къауумлада 60 адам барды. Аланы «ишлери» жыл сайын къыралгъа 6-7 миллион сом заран келтиреди. Жарсыугъа, Теректен башха черекледе да хал тюз алайды.

Контрольлукъ эм надзорлукъ этиучю органланы къуллукъчуларындан къуралгъан ведомствола аралы къауум, Къабарты-Малкъар Къырал университетни келечилери, КъМР-ни Ич ишлерини министерствосуну къуллукъчулары эм КъМР-ни Прокуратурасы бла бирге, 15-чи майдан башлап, 30-чу июньга дери алгъадан жарашдырылгъан график бла 29 оперативный рейд бардыргъанды, ол санда кечеле бла да. Аланы кезиуюнде 19 бузукъчулукъ иш ачыкъ этилгенди. Бузукъчула къаллай ишле этгенлерини юслеринден протоколла жарашдырылгъандыла эм браконьерлени барысына да 17 минг сом административ тазир салыннганды, 35 минг сом багъасы иск этилгенди, 16 сетка бла накидкала, юч да электроустройство сыйырылгъандыла. Браконьерлеге къажау ишле ачылгъандыла.

2007 жылда 8-чи июньда план бла бардырылгъан рейдни кезиуюнде Урожайное эм Терекское эллени араларында, Терек черекде бузукъчулукъ этиле тургъанлай, экеулен тутулгъандыла. Терк районну прокурору В.Хустовну бла къырал инспекторланы эм ол жерли право сакълаучу органланы келечилерини терк къармашханларыны хайырындан Урожайное элде жашагъан эки къарындашдан эки электроустройство, къайыкъ эм законсуз тутхан чабакъларын сыйыргъандыла. Шёндю Терк РОВД-ны бёлюмю бу бузукъчулукъ иш бла байламлы тинтиулени бардыра турады.

Болсада бузукъчулукъ эте тургъанлай тутулгъанланы жууапха тартыр онг болмай да къалады. Июнь айны ахырында Кишпек элни къатында, Бахсан черекни жагъасында, бузукъчуланы къауумун тутхан эдиле. Аланы къолларында чабакъ тутууну амалларына келишмеген саутлары болгъандыла. Броконьерле протоколну жарашдырыргъа къоймагъандыла, къырал инспекторланы законлу излемлерине да бой салмагъандыла. Инспекторла чакъыргъан милицияны наряды жетгинчи уа, къачып къутулгъандыла. Шёндю Бахсан РОВД-ны къуллукъчулары ала кимле болгъанларын тохташдырыр ючюн тинтиу ишлени бардыра турадыла.

Аны бла бирге уполномоченный инспекторланы ишлерине чырмаулукъ этген, право сакълаучу системаны келечилерини бир бирлери броконьерлеге жакъ басхан шартла да бардыла. Сёз ючюн, бу юлгюню келтирирге боллукъду: 2007 жылда 22-чи майда, ишчи къауум Чегем, Нальчик, Урван черекледе патруль ишлени бардыра тургъанда, ингирде сагъат алты бола, Нальчик эм Урван черекле бирге къошулгъан жерде эки адамны эслегендиле. Ала сетка бла чабакъ тута болгъандыла. Была кимле болгъанларын тохташдырыргъа эм тийишли протоколну жарашдырыргъа тебирегенде, шахарны милиция бёлюмюню бузукъчула Нальчикден чакъыргъан къуллукъчусу инспекторлагъа чырмаулукъ этгенди. Ол ишни юсюнден материал КъМР-ни Ич ишле министерствосуну ёз къоркъуусузлугъуну бёлюмюне жиберилгенди, милицияны ол къуллукъчусу бла байламлы служебный тинтиулени бардырыгъыз деп. Ич ишлени министерствосу билдиргенине кёре, тинтиуле бардырылгъандыла эм бузукъчулагъа жакъ басхан къуллукъчу жууапха тартылгъанды, ич ишлени министрини энчи приказы бла ол къуллугъуна келишмегени белгиленнгенди.

Республиканы Президентини экология сферада болумланы тап халгъа келтириу жаны бла буйругъу бла байламлы ишле бардырыла турадыла, мындан ары да бардырыллыкъдыла. Болсада бу жаны бла эндиге дери этилген ишле череклени эм кёллени тазалыкъларын эм алада болгъан биоресурсланы къоруулауда биринчи атламладыла дерчады.

Тинтиу эм къарау ишле бошалгъандан сора, бу сферада болумланы игилендирирге болушурукъ практикалы предложенияла жарашдырыллыкъдыла эм КъМР-ни Президентини къарамына берилликдиле.

Мурат ИВАНОВ,
КъМР-ни Президентини Администрациясыны экономика къоркъуусузлукъну вопрослары жаны бла управлениясыны консультанты.

Жыйылыу

Ата журтларын унутмайдыла

Бу кюнледе Къабарты-Малкъарны культура фондунда бизни республикада жашагъан белоруслуланы жыйылыулары болгъанды. Ол 1944 жылда Белорус Республика немецли фашистледен азатланнганына жоралaннганды.

Бу кюнню КъМР-де къууанч халда белгилеу тёреге айланнганды дерчады. Ол белорус халкъны «Сябры» деген жамауат биригиую къуралгъан 2003 жылдан бери белгиленеди. Аны башчысы Павел Седорук бизге билдиргеннге кёре, Белорус Республиканы эркинлиги ючюн сермешлеге къатышхан жерлешлерибизге озгъан жылда «60 лет освобождения Республики Белорусь» деген майдалла берилген эдиле. Быйыл а бу къууанчны белгилеуге бизни республикада болгъан миллет араланы келечилери къатышхандыла, концерт программа да кёргюзтгендиле.

Бизни корр.

Социальный къоруулау

Иги башламчылыкъ

Жай, жарсыугъа, кёп сабий ата-ана бла солургъа онг тапмайдыла. Аллайлагъа деп дежурный сабий садла эшиклерин ачхандыла. Нальчик шахарны Билим бериу департаменти бюджет ырысхыны сакълар ючюн бир къауум билим бериу учрежденияны жай кезиуге жапханды. Садлада ремонт ишле барадыла. Ала жангы окъуу жылгъа хазырланадыла.

Билим бериу департаментни баш специалисти Лариса Шомахова бизге: «Бусагъатда республикада жюрюген санитар-гигиена жорукъгъа кёре, ремонт ишле бардырылгъан кезиуде сабийле садикледе турургъа эркин тюйюлдюле», – деп билдиргенди. Алай сабийле къыйналмаз ючюн, шахарны хар микрорайонунда дежурный сабий садла ачылгъандыла.

Аталаны, аналаны араларында бардырылгъан сорулагъа кёре, жай айлада да эки минг бла жарым сабий садлагъа жюрюрюкдюле. Аны себепли ишлеген учреждениялада сабийлени солуулары зауукълу ётер ючюн, саулукъларын кючлер ючюн да, кёп тюрлю мадарла этиледиле. Артыгъыракъ эс а анда аланы ашларыны качествосуна бурадыла. Нек дегенде жай кезиуде кёгетледен бла жемишледен аслам сабий ууланыргъа боллукъду.

Бусагъатда сабийлени жыл санларына кёре ашларыны калорийлери, аны хазырлагъан технологияланы сакъланнганларын бла бузулгъанларын Департаментни комиссиясы тинтеди.

Л. МИРОШНИЧЕНКО.

Бу сиз суратда кёрген Атаккуланы Жамал Чегем районну Булунгу элини орта школунда шофёр болуп ишлейди. Ол сабийлени, устазланы да школгъа ташыйды. Алай бла анга кюннге эки элни ортасында алты кере къайтыргъа тюшеди. Аны хатасы бласабийле дерслеге бир да кеч къалмагъандыла. Окъуу жыл бошалгъанлы иши бир кесек аз болгъанлыкъгъа, ол школда ремонт этгенлени жумушларына да къарайды.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.